

**ВЪРВИ
НЕЗНАЙНО КЪДЕ, ДОНЕСИ
НЕЗНАЙНО КАКВО**

Превод от руски: Дона Минчева, 1995

chitanka.info

Един цар имал слуга — добър и честен момък. Веднъж царят купил необязден жребец. Напразно се мъчили конярите да го обзядат, да го усмирят. Необуздан бил, необуздан си и останал. Тогава царят казал на слугата си:

— Опитай се да укротиш този хубостник!

— Добре, ще се опитам!

Речено-сторено. Верният слуга на царя ловко се метнал на седлото.

Жребецът подскочил изведнъж като ужилен и полетял с бързината на вятъра — само облак прах се вдигнал след него.

Дълго препускал жребецът по гори и блата. Отдавна вече навлезли в непознат край, където ездачът никога в живота си не бил идвал, а конят продължавал да лети напред.

Най-сетне, за щастие, пред тях се изпречили две дървета. Бесният кон искал да се провере между тях, но се заклешил — дърветата растели много близко едно до друго.

Слугата слязъл от коня. Но накъде да тръгне сега, къде да отиде? Чужда страна — всичко наоколо било непознато.

И навсякъде — гора.

Тръгнал най-после слугата накъдето му видят очите. Дали пък няма да срещне човек някъде? Вървял, вървял и излязъл на една поляна. А на поляната гледа — селски къщи. Влязъл в двора, а там го посрещнал стар-прастар белобрад старец.

— Накъде си се запътил, синко? — попитал го старецът.

Тъй и тъй, заразказвал му слугата, заблудил се, изморил се, не знае как да се върне у дома.

— Какво си се разбързал толкова, синко, да не се е запалила къщата ти? Щом си изморен, поживей при мен, другар ще ми бъдеш!

Слугата благодарил на стареца и останал.

Почивал си той, оглеждал се наоколо, обикалял стопанството. Гледа, зад къщата, край гората — голяма, хубава градина, а в дъното на градината — много врати. Гостът понечил да влезе да се разходи и в градината, но старецът му рекъл:

— Почакай, почакай, с празни ръце и без да питаш, не ходи! Ето ти връзка ключове, отваряй, която щеш врата, и се разхождай, където искаш! Недей отваря само вратата, която е вързана с лико, и не влизай там!

През първия ден момъкът се разхождал из градината и не пипнал завързаната с лико врата. На втория ден се разходил и пак не я пипнал. На третия ден решил:

„Какво ли пък чудо може да има там? Навсякъде може да се влиза, а там не. Ще надзърна през пролуката.“

И веднага развързал ликото. Открехнал вратата и що да види — широка ливада, а сред ливадата тихо, блестящо под слънчевите лъчи езеро. Приближил се той до езерото, порадвал се малко и вече искал да се върне, когато чул нещо да свисти във въздуха. Погледнал — три бели патици кацнали на брега на езерото, превърнали се в прекрасни девойки, съблекли дрехите си и отишли да се къпят. Момъкът си рекъл:

„Ама че работа! Такова чудо не бях виждала през живота си! Я да грабна, ей тъй, на шега, дрехите на някоя и да ги разгледам по-отблизо!“

Взел той дрехите на най-хубавата девойка и почнал да ги върти в ръце и да им се чуди. Девойката, на която били дрехите, забелязала това, доплувала до брега и жално се примолила:

— Мили момко, не се шегувай с мен, не пипай дрехите ми!

Какво можел да направи момъкът? Той имал добро сърце. Сложил дрехите на земята и в същия миг девойките се превърнали отново в патици, а него превърнали в гълъб. Патиците веднага отлетели, а гълъбът само тъжно погледнал след тях.

Ами сега?!

Вечерта, когато се върнал от гората, старецът видял на един прът гълъба. Веднага разбрал какво се е случило, скарал се на госта си и го превърнал пак в човек.

На другия ден старецът отново отишъл в гората и оставил госта сам в къщи. Момъкът се разхождал, разхождал из градината, но не се съдържал, развързал ликото на вратата и пак отишъл на брега на езерото. Постоял малко, погледнал езерото и вече се канел да си ходи. Но в това време нещо засвистяло във въздуха, белите патици долетели отново, превърнали се изведнъж в хубави девойки и отишли да се къпят.

Момъкът си рекъл:

„Ама че работа! Такова чудо само веднъж в живота си можеш да видиш! Я да грабна на шега дрехите на една девойка и да ги разгледам

по-отблизо!“

И пак взел дрехите на най-хубавата девойка, завъртял ги в ръце и не можел да им се начуди. Но девойката, на която били дрехите, видяла, че работата не е на шега, доплувала до брега и жално му се примолила:

— Добри момко, не пипай дрехите ми!

Какво можел да направи момъкът? Той имал меко сърце и пак й дал дрехите. Но девойките мигом се превърти ли в патици и отлетели, а него превърнали в прасенце. То само тъжно ги изпроводило с поглед.

Когато се върнал вечерта, старецът видял наскре днора прасенцето и веднага разбрал какво се е случило. Скарал се на госта си, но го превърнал отново в човек и му рекъл:

— Ако тази девойка ти е харесала толкова много, нямам нищо против, вземи я за жена!

— Но как да я взема, когато тя нито за миг не остава при мене? Щом й дам дрехите, тя веднага отлита.

— Отлита ли? Че как ще остане, когато си такъв недосетлив? Защо й даваш дрехите, защо й позволяваш да те придума? Не й връщай дрехите, докато не ги обещае, че ще остане с тебе!

На следващия ден старецът отново отишъл в гората. Този път момъкът веднага развързал ликото, седнал на брега на езерото и зачакал. Белите патици скоро долетели, превърнали се в девойки излезли във водата да се къпят. Момъкът грабнал дрехите на девойката, която си харесвал. А тя доплувала до брега и му се примолила:

— Добри момко, не се шегувай с мене! Сложи дрехите на мястото им!

— Не, хубавице! Сега можеш да ме молиш, колкото си искаш, няма да те послушам. Обещай ми, че не ще отлетиш, обещавай да ми станеш годеница и тогава ще ти дам дрехите!

Какво можела да направи девойката? — обеща му да остане.

Сестрите й се превърнали в патици и отлетели, а хубавицата отишла с момъка в селския дом на стареца. Там направили и сватбата.

Минали дни, минали и седмици. Най-после един ден момъкът рекъл на стареца:

— Време е да се върна при моя цар, защото той сигурно се чуди къде съм се дянал. Старецът отговорил:

— Добре, добре, синко, иди си по живо и по здраво! Само че се пази да не се хвалиш пред царя с жена си!

Момъкът го послушал.

Върнал се в къщи, но на никого не казал, че докато странствал, се е оженил за такава хубавица. Жена му също не се мяркала пред очите на царя или на някой друг. И всичко щяло да си бъде добре, ако царят не почнал да забелязва, че слугата му вече не е такъв, какъвто бил по-рано. Където и да отидел, все бързал да се върне в къщи.

Взел да пита царят и да разпитва и тогава разбрал, че слугата му има жена — невиджана хубавица.

— Не е редно това! — решил той. — Такива хубави жени трябва да имат само царете! Но как да му я отнема? Трябва да извикам на помощ някой магьосник!

Магьосникът дошъл.

— С какво мога да ти услужа, царю честити? — попитал той.

И царят му разказал, че тъй и тъй, един негов слуга има жена невиджана хубавица и той иска сега съвет как да му я отнеме.

— Как да му я отнемеш ли? Поискай от слугата си нещо, което той няма да може да извърши. Тогава ще го погубиш и хубавицата ще бъде твоя. Какво точно да поискаш от него ще ти кажа утре, защото такава работа трябва добре да се обмисли!

Царят с нетърпение зачакал да се съмне.

Магьосникът мислил цяла нощ и на другия ден още рано-рано се запътил към двореца с готовия вече съвет. Пътят му минавал през един мост. Отдолу под моста излязъл белобрадият старец и рекъл на магьосника:

— Къде си се разбързал, злодеецо? Остави момъка на мира, иначе и двамата с царя ще отидете на оня свят!

Но магьосникът хич и не помислил да го послуша! Само махнал с ръка и продължил пътя си. Отишъл при царя и му рекъл:

— Нека твоят слуга отиде през девет земи в десета и ти доведе свирепия лъв, който лежи там, в долината, под един бодлив храст.

Царят извикал слугата си:

— Слушай какво! През девет земи в десета, в долината под един бодлив храст, лежи свиреп лъв. Доведи ми го колкото се може по-скоро. Не го ли доведеш, ще ги взема главата!

Чул това слугата и замислен се върнал в къщи при жена си.

— Не се тревожи — казала му тя, — легни да се напиш и да събереш сили. През нощта ще изтъка една шарена кърпа и ще ти завия в нея хляб за из път. Само че запомни добре едно: пази тази кърпа като зеницата на окото си! Ако я изгубиш по пътя, ще погинеш и ти!

Слугата на царя се успокоил и заспал сладко-сладко. А жена му почнала да тъче и до разсъмване изтъкала кърпа, каквато никой в царството някога не бил виждал. После разбудила мъжа си и го изпроводила на далечен път.

Вървял момъкът ден, вървял втори, крачил седмица, крачил друга, но крайт на пътя все не се виждал. Чак на третата седмица, през една тъмна, дъждовна нощ, забелязал, надалеч слаба светлинка. Запътил се нататък, видял една къщичка и почукал на вратата. Излязла млада девойка и приветливо го поканила да влезе. Донесла му вода да се умие след уморителния път, но кърпа за изтриване не му оставила. Момъкът се измил, огледал се — няма пешкир. Изтрил се с шарената кърпа, която жена му изтъкала.

Девойката забелязала кърпата.

— Такива кърпи умее да тъче само моята сестра — казала тя. — Откъде си взел тази?

Момъкът ѝ разказал, че жена му тъкала и везала кърпата.

— Значи моята сестра ти е жена. Значи, заради сестра ми трябва да заведеш на царя свирепия лъв. Добре, че узнах това!

При тези думи девойката грабнала кърпата и изскочила навън. Момъкът се изплашил: „Ами сега? Нали жена ми заръча да пазя кърпата като зеницата на окото си!“

Но тревогата му излязла напразна. Девойката скоро се върнала радостна:

— Прибери си кърпата! Долината, която търсиш, се намира наблизо. В края на долината ще видиш бодливия храст, зад него лежи лъвът, а под храста играят малките му лъвчета. Промъкни се с пълзене до храста откъм слънчевата страна и стисни малко едното лъвче, за да заскимти. Лъвът ще скочи срещу тебе, а ти хвърли на носа му кърпата! Лъвът изведнъж ще стане покорен като кученце и ти ще можеш да го заведеш, където поискаш.

Слугата на царя така и направил. Укротил лъва и го завел при господаря си.

Царят се смаял като видял лъва и заповядал да го пуснат в градината.

На другия ден той извикал отново магьосника и му поискал съвет.

Но магьосникът отговорил:

— Почакай до сутринта. Защото такава нещо трябва да се обмисли добре!

На другия ден, рано сутринта, магьосникът се запътил към двореца. Стигнал до моста, а отдолу излязъл същият старец и му рекъл:

— Къде си се разбързал, злодеецо? Остави момъка на мира, иначе и двамата с царя ще отидете на оня свят!

Но къде ще те послуша магьосникът? Той само махнал с ръка и продължил пътя си. Отишъл при царя и му рекъл:

— Заповядай на слугата си да иде зад девет царства в десето и да ти донесе вечно цъфтящото ябълково дърво, което расте там в една градина.

Царят извикал слугата си и му казал:

— Слушай какво! През девет царства в десето расте вечно цъфтящо ябълково дърво. Донеси ми го! Колкото може по-скоро! Не изпълниш ли волята ми — жив няма да останеш!

Чул това слугата и натъжен се върнал в къщи при жена си.

— Не се тревожи! — рекла жена му. — Легни да спиш! Събирай сили! А аз през това време ще изтъка шарена кърпа и ще ти завия в нея хляб за из път. Само че запомни едно: пази тази кърпа като зеницата на окото си! Ако я загубиш, после ще загинеш и ти!

Момъкът спокойно легнал да спи, а жена му през нощта тъкала и везала такава хубава кърпа, каквато никой в царството не бил виждал някога. На разсъмване тя събудила мъжа си и го изпроводила на далечен път.

Вървял момъкът ден, вървял втори, крачил седмица, крачил друга, но крайт на пътя все не се виждал. На третата седмица, през една тъмна и дъждовна нощ забелязал надалеч слаба светлинка. Запътил се нататък, видял една къщичка и почукал на вратата ѝ. Излязла една девойка и приветливо го поканила да влезе. Донесла му вода да се измие след уморителния път, само кърпа за изтриване не му подала.

Пътникът се измил, огледал се — не видял пешкир. Изтрил се с шарената кърпа, която изтъкала жена му. Девојката забелязала кърпата и веднага попитала:

— Откъде си взел тази кърпа? Такива кърпи умее да тъче и везе само моята сестра.

Момъкът разказал, че тъй и тъй, жена му тъкала и везала кърпата.

— Значи моята сестра ти е жена! Значи, заради сестра ми трябва да занесеш на царя вечно цъфтящото ябълково дърво! Добре, че узнах това!

И девојката веднага грабнала кърпата и изскочила навън. Слугата се изплашил: „Ами сега? Нали жена ми заръча да пазя кърпата като зеницата на окото си!“

Но отново тревогата му била напразна. Скоро девојката се върнала радостна:

— Прибери си кърпата! Вечно цъфтящото ябълково дърво расте наблизко. Изкачи се на него и покрий върха му с кърпата. Ябълковото дърво ще се смали, колкото едно цветче, и ти лесно ще можеш да го занесеш на царя. Когато посадиш цветчето в царската градина, махни кърпата и малкото цветче веднага ще се превърне в цъфтящо ябълково дърво.

Момъкът направил всичко, както трябва, и занесъл на царя вечно цъфтящото ябълково дърво.

Царят се смаял, като видял ябълковото дърво вече в градината си, и позеленял от злоба. Извикал той отново магьосника, за да го посъветва какво да заповяда сега на слугата си.

А магьосникът казал:

— Почакай до сутринта, защото такова нещо трябва добре да се обмисли!

Нощта изминала.

Рано сутринта магьосникът забързал към двореца. Стигнал до моста, а под моста излязъл пак старецът и рекъл:

— Накъде си се залетял, злодеецо? Остави на мира момъка, иначе и двамата с царя ще отидете на оня свят!

Но къде ще те послуша магьосникът? Само махнал с ръка и продължил пътя си. Отишъл при царя и му рекъл:

— Кажи на слугата си така: „Върви незнайно къде, донеси незнайно какво“!

Царят извикал момъка и му заповядал:

— Върви незнайно къде, донеси незнайно какво!

Като чул това, момъкът страшно се изплашил. Върнал се в къщи при жена си. Тя почнала да го успокоява, но сама не знаела как може да се изпълни такава заповед.

— Не се тревожи — казала, — легни да спиш, да събереш сили, а аз ще изтъка кърпа два пъти по-голяма от предишните, с още по-хубава везба от тях и ще ти завия в нея хляб за из път. Само че пази тази кърпа като зеницата на окото си! Ако я изгубиш по пътя, ще погинеш и ти!

Слугата на царя легнал да спи, а жена му цяла нощ тъкала и везала.

На разсъмване кърпата била готова. Жената събудила мъжа си и го изпроводила на незнаен, далечен път.

Още не успял той да излезе от двора, когато царят пратил да повикат жена му в двореца.

— Знаеш ли, хубавице, този път твойт мъж няма да се върне! Какво ще правиш ти сам-самичка? А аз искам да се оженя. Стани ми царица!

Хубавицата си помислила: „Два пъти те надхитрих, ще те надхитря и трети път“, а на глас казала:

— Благодаря за честта. И аз не вярвам, че мъжът ми ще се върне. Но все пак ще го почакам една година, както му е редът.

— Добре, така да бъде — съгласил се царят.

А слугата на царя вървял ден, вървял втори, крачил седмица, крачил друга, но пътят все нямал край. Чак на третата седмица, през една тъмна, дъждовна нощ, забелязал недалеч напред слаба светлинка. Запътил се нататък, видял една къщичка и почукал на вратата ѝ. Излязла една девойка и приветливо го поканила да влезе.

Девойката му донесла вода да се измие след пътуването, но кърпа за изтриване не закачила. Момъкът се умил, озърнал се — не видял пешкир. Изтрил се с шарената кърпа, която изтъкала жена му. Девойката забелязала кърпата и веднага попитала:

— Откъде си взел тази кърпа? Такива кърпи само моята сестра умее да тъче и везе.

Момъкът ѝ разказал, че жена му тъкала и везала кърпата.

— Значи, моята сестра ти е жена, значи заради сестра ми трябва да идеш незнайно къде и да донесеш незнайно какво! Добре, че узнах това!

При тези думи девойката грабнала кърпата и изтичала навън. А слугата се изплашил: „Нали жена ми заръча да пазя кърпата като зеницата на окото си?“

Чакал той ден, чакал два — девойката я няма и няма. На третия ден привечер тя дотичала натъжена.

— Не можах да разбера как да изпълниш царската воля. Хайде да отидем сега при старата майчица Земя. Падни в краката ѝ, попитай я какво трябва да сториш.

Отишли двамата при майчица Земя. Слугата коленичил пред нея и със сълзи на очи я замолил. Но тя била недоволна, че смущават нейния покой.

— Какво искаш, човече?

— Каж ми как да изпълня заповедта на царя: „Върви незнайно къде, донеси незнайно какво!“

Майчица Земя свикала всички птици.

— Кажете, мои птици, знаете ли как да му помогнем?

Птиците отвърнали:

— Не знаем, майчице!

Тогава майчица Земя свикала всички други животни и ги попитала знаят ли как да се помогне на човека.

— Не знаем, майчице! — отвърнали те.

— Но всички до един ли сте дошли тук? — попитала майчица Земя. — Всички ли — и бягащите, и пълзящите, и скачащите?

— Не, не всички! Ето, една куцаща жаба е изостанала.

Куцата жаба — подскок, подскок! — и дошла. Майчица Земя ѝ се скарала:

— Защо закъсняваш толкова?

— Не ми се сърди, майчице, болна лежах седем месеца, още не ме държат краката.

— Е, добре, добре. Можеш ли да помогнеш на този човек. Той трябва да изпълни чудна заповед: „Върви незнайно къде, донеси незнайно какво“?

— Как да не мога? Разбира се, че мога.

Жабата заскачала напред, а момъкът тръгнал след нея. Стигнали най-сетне до една малка къщичка без прозорци. Жабата прескочила прага, слугата влязъл след нея. Вътре, в единия ъгъл на къщичката имало таен вход. Жабата скочила вътре и изчезнала.

А слугата застанал край входа и си рекъл:

— Дали това, което търся, е тук? Я да се опитам го повикам!

— И високо казал:

— „Върви незнайно къде, донеси незнайно какво!“ Появи се пред мен, ако си тук!

Щом издумал това, изведнъж изпод земята се чул шум и тропот, някой почнал да скача и да играе. Слугата попитал:

— Ти ли си този, когото търся? Отговори ми!

Глас изпод земята отвърнал:

— Да, аз съм!

— Щом си ти, тръгни тогава след мен! И ми кажи по какъв път ще стигнем по-бързо до къщи? До края на годината аз трябва да се върна.

Гласът отговорил:

— Ако вървим направо, ще стигнем в къщи навреме, ако заобиколим — ще стигнем най-малко след една година. Прекият път обаче е труден. Насред пътя има един змей. Той притегля човека отдалеко към себе си и го изяжда.

— Никой ли не може да се справи с този змей?

— Който е умен, може. Обещай на змея най-хубавите ястия на света. Кажи му, че когато почне да яде от тези ястия, пред него ще засвирят и ще затанцуват. Тогава той няма да те изяде. За ястията не се грижи, аз ще ти дам всичко, каквото поискаш. Но помни едно: щом змеят опита вкусното ястие, щом чуе музиката и види танците, ще се опияни от удоволствие. Тогава бъди умен и поискай от благодарност за вкусното угощение, за чудната музика и хубавите танци змеят да ти подари ковчежето, което носи на гърдите си. Не пропускай този миг — който е доволен, той е щедър!

— Добре — казал момъкът, — тръгваме по прекия път! Да става, каквото ще!

И така, двамата се отправили на път: слугата отпред, а „Върви незнайно къде, донеси незнайно какво“ — отзад.

Вървели, колкото вървели, спътникът на слугата се обадил:

— Наближаваме вече, ей сега змеят ще те притегли!

И наистина, момъкът почувствувал, че нещо го тегли напред. Притеглил го змеят към себе си и тъкмо отворил уста да го изяде, когато момъкът се обадил:

— Не яж, не яж сурово месо! Няма ли да е по-добре да ѝ поднеса най-вкусните ястия в света, че и с музика и танци отгоре на това?

Змеят веднага затворил уста. А слугата извикал:

— „Върви незнайно къде, донеси незнайно какво!“, сложи трапезата!

Още не довършил думите си, появила се разкошна трапеза, отрупана с най-вкусните ястия на света. В същия миг зазвучала прекрасна музика и хубави момци и девойки затанцували. Змеят се разнежил.

Опитал първите лакомства и се развеселил.

Слугата помислил: „Сега му е времето!“ и рекъл:

— Искаш ли да получиш всичко това завинаги, а в замяна на него да ми дадеш малкото ковчеже, което блести на гърдите ти?

— Вземи го, човече! — извикал змеят. — Какво значи едно малко ковчеже в сравнение с такова наслаждение?!

Слугата взел ковчежето и бързо се отправил към дома си. Но по пътя му се приискало да види какво има вътре. Отворил го — чудо невидяно! Отвътре взели да излизат войници, полк след полк, брой нямали! За миг полето наоколо се изпълнило е войска — нямало накъде да се обърнеш!

— А-а! — помислил слугата. — Сега вече не ме е страх от царя! Сам съм си господар!

Наближил той с голямата си войска до царския дворец, а насреща му излязла разплакана жена му:

— Любими мъжо, любими мъжо, не се надявах вече да те дочакам! Царят иска да се ожени за мен, а магьосникът само се чуди как да те погуби!

Като чул това, слугата пламнал от гняв:

— Значи такъв си бил ти, царю, това си вършил, докато аз изпълнявах твоята воля! Сега ще си уредя сметките с тебе!

Царят събрал бързо войските си, извикал и магьосника да му помага във войната срещу слугата. Но магьосникът отговорил:

— Бий се сам, аз имам друга работа! — и избягал в храстите.

Но къде ще се дене магьосникът? Отвъд храстите имало река, а отвъд реката било бойното поле. Не можел да се измъкне на никъде!

Дълго се били войските на слугата и войските на царя. Най-сетне царят паднал убит. Заедно с него намерил смъртта си и магьосникът.

А слугата станал цар. Посадил сред царството си вечно цъфтящото ябълково дърво за радост на целия народ и прекарал живота си щастливо заедно със своята хубава и умна жена.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.